

Rynek monet bulionowych

Tak naprawdę jednak, takie sztabki są przedmiotem inwestycji tylko ze strony banków, funduszy inwestycyjnych i największych dilerów złota. Jednym z głównych powodów jest fakt, że taka sztaba waży 400 uncji, czyli prawie 12,5 kg i jest warta, bagatela, ponad 2 miliony złotych. Zatem w przypadku ewentualnej sprzedaży może być problem ze znalezieniem jej nabywcy. Dlatego więc większość mennic i rafinerii ma w swojej ofercie znacznie mniejsze sztabki o gramaturze od 1 grama do 1 kilograma. Jednakże znacznie popularniejsze za granicą, a wciąż niedoceniane w Polsce, jest inwestowanie zamiast w sztabki w tzw. monety bulionowe.

Monety bulionowe (inaczej monety lokacyjne lub inwestycyjne) to monety z metali szlachetnych (głównie złota, srebra, platyny), które są bite w celach inwestycyjnych. Ich nazwa pochodzi od francuskiego słowa *bouillon* (oznaczającego wrzenie, a używanego jako określenie mennicy lub odlewni). Co istotne, próba metalu w monecie bulionowej nie może być mniejsza niż 900.

Mały skarb cieszący oko

Monety bulionowe różnią się od monet kolekcjonerskich (numizmatów) tym,

Wyobrażając sobie zakup złota w Polsce zwykle kojarzymy te inwestycje ze sztabkami złota. Wciąż popularny jest wizerunek olbrzymich, błyszczących sztab, znany głównie z filmów.

Bartłomiej Knichnicki

że ich wartość jest w całości zależna od aktualnych cen metali szlachetnych. Moneta kolekcjonerska, zawierająca taką samą ilość kruszcu jak moneta bulionowa, będzie odpowiednio droższa o wartość numizmatyczną. Natomiast wartość numizmatyczna będzie zależała w głównej mierze od ilości wybitych egzemplarzy (im mniej, tym większa wartość kolekcjonerska), a pośrednio także popularności danej monety.

Monety bulionowe są więc ciekawą alternatywą zarówno dla inwestorów zainteresowanych metalami szlachetnymi w formie sztabek, jak i osób zainteresowanych monetami kolekcjonerskimi, jednak nie posiadających odpowiedniej wiedzy o numizmatach.

Największym atutem monet lokacyjnych jest ich rozpoznawalność na skalę globalną, która umożliwia łatwe zbycie monety w atrakcyjnej cenie w każdym miejscu na świecie. W przypadku sztabek wysoką rozpoznawalność zapewnią wyłącznie sztabki pochodzące z najbardziej renomowanych mennic (na ogół zrzeszonych w *the London Bullion Market Association* – LBMA). Przy próbie odsprzedaży mniej znanych sztabek cena może być o kilka procent niższa.

Kolejnym atutem monet, ze względu na ich złożony kształt i niewielki rozmiar, jest trudność ich sfalszowania. Jeśli dodatkowo chcemy łatwo i szybko zweryfikować prawdziwość monet jednouncyjnych możemy tego dokonać za pomocą tzw. linijki Fische. Weryfikuje ona wagę oraz wszystkie wymiary monety, czego nie da się zrobić w tak prosty sposób w przypadku inwestycji w sztabki. To, co istotnie odróżnia monety od sztabek, to brak numerów seryjnych. Dla niektórych inwestorów

stanowi to wadę, a dla niektórych zaletę. W przypadku sztabek, dzięki numerom seryjnym można prześledzić drogę, jaką dana sztabka przeszła, np. jakiemu dealerowi i na jakim rynku została sprzedana. Ponadto w przypadku kradzieży możemy na podstawie numeru seryjnego zidentyfikować sztabki, które zostały ukradzione. Oczywiście jeśli nie zostały przetopione. Natomiast monety bulionowe zapewniają pełną anonimowość transakcji, ponieważ w żaden sposób nie można w ich przypadku prześledzić komu i gdzie zostały sprzedane.

Dla niektórych inwestorów istotna jest też estetyka monet – dbałość o szczególne, dodatkowe zdobienia i motywy, które znacząco wpływają na atrakcyjność wizualną monet. Na pewno monety znacznie bardziej cieszą oko niż zwykłe sztabki, choć w ostatnich latach producenci zaczęli dbać również o wygląd sztabek. Jako najlepszy przykład można tu podać sztabki produkowane przez mennicę PAMP, które są jednymi z najpiękniejszych sztabek złota lokacyjnego. Ich najpopularniejsza linia sztabek Fortuna posiada na rewersie sztabki zdobienie. Jest nim kobieta – Fortuna, w mitologii rzymskiej uznawana za boginię szczęścia i przypadku. Motyw ten został zaczerpnięty z awersów rzymskich monet.

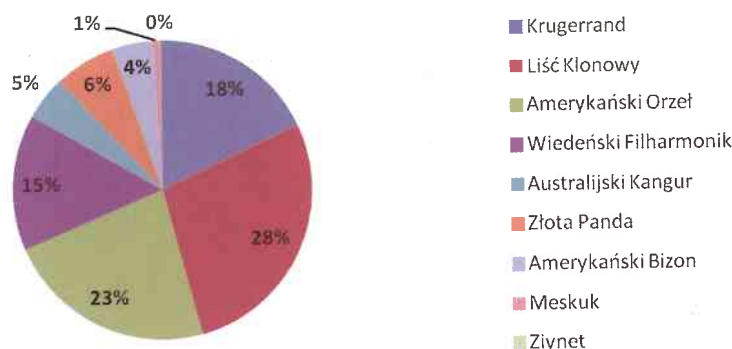
Sztabki kontra monety

Głównym czynnikiem decydującym o wyborze formy metalu inwestycyjnego jest cena. Wyższa cena monet w porównaniu ze sztabkami o identycznej gramaturze sprawia, że w wielu przypadkach inwestorzy skłonni są wybierać właśnie sztabki. Monety są droższe od sztabek ze względu na koszty związane z ich wybiciem. Jednakże różnica w cenie nie powinna być znacząca – bowiem, mimo że na początku trzeba zapłacić więcej, to wyższa jest też zazwyczaj cena uwzględniona przy odsprzedaży monety bulionowej. Na ogół przy sprzedaży monety otrzymamy wyższą kwotę niż za sztabkę o tej samej wadze.

Ostatnią różnicą pomiędzy sztabkami a monetami jest format podawania ich wagi. W przypadku sztabek jest ona najczęściej podawana w gramach (wyjątek stanowią np. sztabki jednouncjowe), zatem najczęściej możemy się

Wykres 1.
Udział poszczególnych monet bulionowych w liczbie wybitych monet 1 uncjowych w 2011 r.

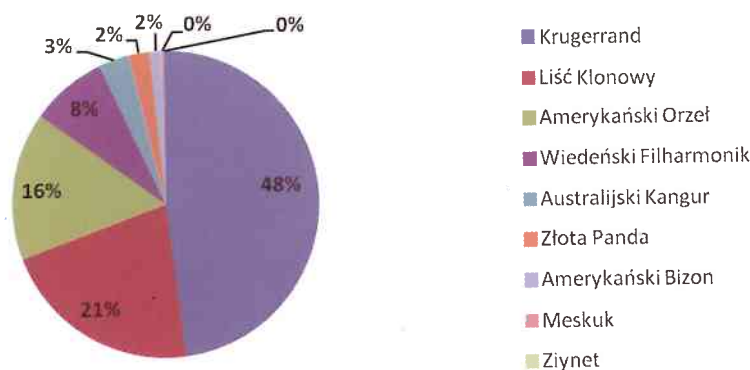
Liczba wybitych złotych monet 1 uncjowych w 2011 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.goldbarsworldwide.com>

Wykres 2.
Udział poszczególnych monet bulionowych w liczbie wybitych monety 1 uncjowych do 2011 r. łącznie

Liczba wybitych złotych monet 1 uncjowych do 2011 r. łącznie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.goldbarsworldwide.com>

spotykać np. ze sztabkami 10g, 50g i 100g. W przypadku monet bulionowych waga jest zwykle wielokrotnością lub częścią 1 uncji (np. 1/10 uncji, 1/4 uncji, 2 uncje). Choć i tu ponownie pojawia się wyjątek, są nim mianowicie bardzo popularne srebrne monety o wadze 1 kilograma.

Najpopularniejszą monetą bulionową na świecie jest Złoty Krugerrand, bity przez narodową mennicę Republiki Południowej Afryki. Oprócz walorów inwestycyjnych i kolekcjonerskich Krugerranda wyróżnia wyjątkowa płynność, umożliwiającą natychmiastowe odsprze-

danie monety niezależnie od sytuacji na rynku w większości rejonów świata.

Koncepcja Krugerranda, mająca umożliwić ogółowi społeczeństwa posiadanie złota, pochodzi z 1964 roku. Moneta ukazała się w 1967 roku i była pierwszą tego rodzaju na świecie. Nazwa pochodzi od nazwiska Paula Krugera – przeciwnika rządów brytyjskich w Afryce Południowej i pierwszego prezydenta Republiki Transwalu oraz nazwy waluty RPA – rand. Monety do masowej produkcji wprowadzono w 1970 roku. Wielki sukces Krugerranda i jego popularność za granicą sprawiły, że wkrótce wiele in-

nych krajów produkujących złoto zaczęło wytwarzać tego typu monety.

Na wagę Krugerranda (33,930 gramów) składa się uncja czystego złota i niecałe 3 gramy miedzi. Dzięki temu moneta jest bardziej odporna na zarysowania, wyróżnia się także nietypową barwą. Co ciekawe, Krugerrand jest też legalnym środkiem płatniczym, mimo że nie posiada wybitej wartości nominalnej, jak inne monety będące środkami płatniczymi. Ma to podkreślać fakt, że rzeczywistą wartością monety jest wartość zawartego w niej złota.

Kolejną jednouncjową złotą monetą Liść Klonowy (Maple Leaf) tłoczona jest przez Kanadyjską Mennicę Królewską ze złota z miejscowych kopalń. Awers monety zdobi motyw liścia klonu, który od początku pozostaje bez zmian, a także próba (.9999), waga oraz napis „*Fine Gold*”. Na odwrocie znajduje się portret królowej Elżbiety II, rok wydania oraz nominal – 50 dolarów.

Kolejną popularną monetą jest Amerykański Orzeł (*American Eagle*). Jest to 22-karatowa, złota moneta emitowana od 1986 roku, którą zdobi wizerunek Statuy Wolności oraz lecącego orła, bita przez *United States Mint*. Najpopularniejszą europejską monetą jest natomiast Wiedeński Filharmonik (*Wiener Philharmoniker*), produkowany przez Mennicę Austriacką od 1989 roku. Filharmonik to także pierwsza moneta bulionowa wyemitowana w walucie euro.

Monetą zasługującą na szczególną uwagę jest Kangur Australijski, który uznawany jest za jedną z najładniejszych monet bulionowych na świecie. Jest bity od 1986 roku przez jedną z najbardziej znanych mennic – *Perth Mint*. Rysunek kangura zmienia się co roku, przez co moneta nabiera dodatkowej wartości kolekcjonerskiej.

W tabeli powyżej oraz na wykresach zaprezentowano popularność poszczególnych monet bulionowych na podstawie danych dotyczących ich produkcji pochodzących z poszczególnych mennic:

Pożądane i (nie)popularne

W 2011 r. wybito łącznie 4 miliony 1 uncjowych najpopularniejszych monet bulionowych, co odpowiada wadze 128 ton i wartości około 6 miliardów dolarów amerykańskich. Natomiast całkowity popyt na

Tabela 1. Popularność poszczególnych złotych monet bulionowych

Moneta:	Liczba wybitych złotych monet 1 uncjowych w 2011 r.	Liczba wybitych złotych monet 1 uncjowych do 2011 r. łącznie	Ilość wybitych monet wszystkich gramatur do 2011 r. łącznie (w uncjach złota)
Krugerrand	722 938	47 054 145	49 358 795
Liść Klonowy	1 107 974	20 810 432	24 560 963
Amerykański Orzeł	910 000	15 274 000	18 503 000
Wiedeński Filharmonik	586 700	7 943 658	9 226 006
Australijski Kangur	190 678	3 109 989	5 513 890
Złota Panda	262 500	2 148 670	4 042 156
Amerykański Bizon	174 500	1 246 000	1 246 000
Meskuk	33 930*	220 630*	4 119 391**
Ziyet	1 860*	18 483*	10 755 421**

* Przy analizie wykorzystano monety zawierające nieznacznie więcej czystego złota niż jedna uncja (31,1 gram), w przypadku Meskuk jest to 33,1 gram a w przypadku Ziyet 32,2 gram.

** Przy analizie przeliczono gramaturę monet produkowanych przez Mennicę Turecką, tak aby odpowiadały one gramaturze w uncjach. Źródło: Opracowanie własne na podstawie serwisu <http://www.goldbarsworldwide.com> przedstawiającego oficjalne dane największych mennic na świecie

monety bulionowe w 2011 roku wyniósł 240 ton (7,7 mln uncji). Jednakże stanowi to tylko jedną piątą popytu na fizyczne sztaby złota w 2011 roku, które są zdecydowanie popularniejszym produktem. Równocześnie popyt na monety bulionowe wyniósł zaledwie 6 proc. w całkowitego popytu na złoto wynoszącego 4067 ton i 8,5 proc. światowego wydobycia.

Najpopularniejszą monetą pod względem liczby wszystkich wybitych monet 1 uncjowych jest Krugerrand, którego udział stanowi prawie 50 proc. Drugie miejsce pod tym względem zajmuje kanadyjski Liść Klonowy z udziałem ponad 20 proc., a trzecie Amerykański Orzeł z udziałem 16 proc. Co ciekawe, te dwie ostatnie monety od kilku lat powoli nadrabiają stratę wobec lidera. Co roku wielkość produkcji Liścia Klonowego oraz Amerykańskiego Orła przewyższa produkcję Krugerrandów.

Kolejne miejsca, czwarte i piąte zajmują odpowiednio Wiedeński Filharmonik, szczególnie popularny w Europie oraz Australijski Kangur.

Monety 1 uncjowe są najpopularniejsze jeśli chodzi o produkcję i sprzedaż. W przypadku Krugerranda aż 95 proc. sprzedaży (pod względem wagi produktów), stanowią właśnie monety 1 uncjowe. Odsetek ten w przypadku monet z mennic europejskich i amerykańskich przekracza 80 proc. Zupełnie inaczej wygląda to w Turcji. W przypadku monet bitych przez Mennicę Turecką, tj. *Meskuk* i *Ziyet* naj-

popularniejsze są najmniejsze gramatury. W efekcie sprzedaż monet o wadze zbliżonej do 1 uncji jest znikoma. Natomiast jeśli w analizie uwzględni się właśnie te najmniejsze monety, okazuje się, że Mennica Turecka jest czwartym największym producentem monet bulionowych (pod względem wyprodukowanych do tej pory liczby uncji złota monetarnego).

Jeśli chodzi o polski rynek to nie odbiega on znacząco od rynku światowego. Na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród dealerów złota przez serwis *GoldBlog* okazuje się, że najpopularniejszą monetą w sprzedaży jest Krugerrand z 49 proc. udziałem w rynku. Na dalszych miejscach plasuje się Liść Klonowy (18 proc.), Amerykański Orzeł (17 proc.) oraz Wiedeński Filharmonik (11 proc.).

Zatem jeśli zdecydują się Państwo na inwestycję w złoto warta rozważenia jest inwestycja właśnie w monety bulionowe. Przy zakupie warto zwrócić też uwagę na to czy dana moneta po prostu nam się podoba. Na polskim rynku jest wielu dealerów zajmujących się sprzedażą oraz skupem monet bulionowych, którzy pomogą nam dokonać trafego wyboru. Warto jednak decydując się na inwestycję wybrać renomowanego partnera.

Bartłomiej Knichnicki
dyrektor zarządzający
MennicaSkarbowa.pl
(Grupa Mennice Krajowe SA)